

פרק יט / ברוריה בן-דוד (וייס)

בפרק מסופר על מעשה אכזרי שגרם למלחמת אחים וסיכן את אחדותו ואף את קיומו של העם.

לשם מה הלך הלוי לבית לחם?

הוא רצה להשיב אליו את פילגשו שברחה ממנו.

כיצד התייחס אליו חותנו?

הכתוב מתאר הכנסת אורחים חמה ונלבבת. הוא נהג בו בסבר פנים יפות, הפציר בו להתארח בביתו. "וישב אתו שלשת ימים ויאכלו וישתו וילינו שם". ביום הרביעי הלוי ונערו רצו לצאת לדרכם אך החותן עיכבם, וביום החמישי למרות בקשתו של החותן שאמר ללוי "סעד נא לבבך" (אולי יש בזה רמז שהוא הפציר בו יותר), האיש לא אבה להמשיך ללון בביתו.

מדוע האריך הכתוב בתיאור הכנסת אורחים?

כדי להבליט על רקע זה את רשעותם של בני הגבעה.

מה הייתה לשון הנימוסים של מכניס אורחים?

"ויאמר אבי הנערה אל חתנו סעד לבך פת לחם ואחר תלכו" (פס' ה), כפי שאמר אברהם למלאכים: "ואקחה פת לחם וסעדו לבכם אחר תעברו" (בר' יח ה).

מה הציע הנער ללוי?

"לכה נא ונסורה אל עיר היבוסי הזאת ונלין בה". מבית לחם לירושלים הדרך קרובה. היום רד מאד, השמש ירדה עוד מעט יהיה ערב, לכן כדאי לסור לירושלים שנקראה אז יבוס.

מדוע לא שעה הלוי לדברי הנער?

מפני שיבוס הייתה מיושבת בנכרים והלוי לא רצה לסור לעיר נכרית, בעוד הם יכולים ללון בעיר עברית "גבעת בנימין" הנמצאת במרחק שעה אחת מצפון לירושלים.

מה בא הסיפור הזה ללמדנו?

הלוי לא ידע עד כמה מושחתים אנשי גבעת בנימין. אילו הסכים ללון בעיר הנכרית יבוס ייתכן שהיה נמנע הפשע שנעשה בפילגשו בגבעה.

כיצד קיבלו את פניהם בגבעה?

בגבעת בנימין לא הסבירו פנים לזרים. לא קיימו מצוות הכנסת אורחים שהייתה מסורת מימות אברהם אבינו. "ואין איש מאסף אותם הביתה ללון" והניחום לשבת ברחוב העיר.

מי הכניס אותם לביתו?

איש זקן משבט אפרים שבמקרה גר שם.

כיצד משתמע מהכתוב שהלוי סירב להטריח את האיש הזקן?

הוא אמר לאפרתי שיש להם כל הצידה הדרושה מזון, תבן ומספוא לחמורים, "אין מחסור כל דבר" (פס' יט).

בניגוד לאנשי בנימין האפרתי הזקן היה אדם טוב לב. הוא אומר ללוי שלום יהיה לך ואל נא תדאג, בהיותך בביתי אספק לך את כל הדרוש ולא תצטרך להשתמש בצידה אשר לך. "רק כל מחסורך עלי רק ברחוב אל תלך" (פס' כ).

מה מזכיר הסיפור הזה?

את מעשה לוט והמלאכים בסדום. גם לסדום הגיעו המלאכים לפנות ערב ואיש מתושבי סדום הרשעים לא הזמינם ללון בביתו, וגם בסדום כמו בגבעה הופיע לוט האיש הזר והציל את האורחים מלינה ברחוב. אנשי הגבעה כאנשי סדום רשעים היו ושונאי זרים. המעשים שעשו דומים לאלה שנעשו בסדום, וכדי להבליט את הדמיון בין המעשים בגבעת בנימין לבין העיר סדום מספר הכתוב את המעשה בלשונה של פרשת סדום (בר' יט).

כיצד מכונים אנשים רעים במקרא?

"בני בליעל" בספר דברים יג יד נאמר: "יצאו אנשים בני בליעל מקרבך וידחו את ישבי עירם".

מה דרשו אנשי הגבעה מן האפרתי מכניס האורחים?

הם ביקשו ממנו שיוציא את אורחו כדי שיוכלו להתעלל בו. האפרתי הפציר והתחנן: "אל אחי אל תרעו נא, אחרי אשר בא האיש הזה אל ביתי, אל תעשו את הנבלה הזאת" (פס' כג). הוא מציע להם את בתו ואת פילגש הלוי "ולא אבו האנשים לשמע לו". בסדום הציע לוט את שתי בנותיו. "הנה נא לי שתי בנות אשר לא ידעו איש אוציאה נא אתהן אליכם ועשו להן כטוב בעיניכם, רק לאנשים האל אל תעשו דבר" (שם ח). בני הגבעה התעללו בפילגשו של הלוי עד שנפחה נשמתה ומתה על סף הבית. בסדום לא הצליחו להתעלל בלוט ובבני משפחתו. תושבי סדום שנסכו על ביתו של לוט הוכו בסנוורים ולא הצליחו במזימתם. ה' הביא כיליון על סדום וסביבותיה גפרית ואש ירדו מן השמים והשחיתו את כיכר הירדן. גם בני גבעת בנימין ראויים היו לעונש חמור.

כיצד החליט הלוי לזעזע את מצפון העם על הנבלה שנעשתה?

הוא ניתח את גוויית האישה המתה לשנים עשר נתחים שלח אותם בכל גבול ישראל לאמר: "שימו לכם עליה עזו ודברו". התייעצו ביניכם ואמרו כיצד להגיב על מעשה הנבלה הזה.

מה הייתה תגובת העם?

בראותם את הנתח ובשמעם את סיפור המאורע הנורא אמרו: "לא נהיתה ולא נראתה כזאת למיום עלות בני ישראל מארץ מצרים עד היום הזה" (פס' ל).

ניבים

עד נטות היום (פס' ח).

הוראתו: אחר הצהרים כשהשמש נוטה לערב, נוטה למערב.

היטיב את לבו (פס' כב).

הוראתו: אכל להנאתו.

עבודה בכתב

(1) מצוות הכנסת אורחים הייתה מסורת בישראל. מי קיים מצווה זו בפרקנו ?
(2) אנשי גבעת בנימין רשעים היו ושונאי זרים כאנשי סדום השוו ביניהם.

(3) מי אמר למי?

(א) הואל נא ולין ויטב לבך.

(ב) סעד נא לבבך.

(ג) לכה נא ונסורה אל עיר היבוסי.

(ד) לא נסור אל עיר נכרי, אשר לא מבני ישראל הנה.

(ה) שלום לך, רק כל מחסורך עלי, רק ברחוב אל תלן.

(ו) הוצא את האיש אשר בא אל ביתך.

(ז) שימו לכם עליה עזו ודברו.